

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul VIII.

Blaș 21 Maiú 1898.

Numéru 20.

Stări de drept

Zilele acum trecute ne-au dat o nouă dovadă despre stările de drept într-adevăr africane, ce domnesc în țara noastră. Dacă nu le-am fi văzut cu toții lucrurile, cum ele s'au petrecut, dacă nu înși-ne am fi fost părtași din binefacerile acestor stări de drept, am fi ispitiți a nu le crede. Și ori cât ne-am sili a presenta lumii în lumina lor adevărată aceste stări, nu vom reuși nici o dată a o convinge, că într-adevăr așa sînt stările de drept la noi în țară, cum noi le arătăm.

Dar să luăm lucrurile pe rînd.

Mai mulți fruntași ai poporului român din țările coronei sfîntului Ștefan se înțeleg, ca să sêrbătoréscă aniversarea a cincî zecia a adunării ținute la 1848 pe câmpia Blașului.

Era ceva surprîndetóriu acest gînd? Nu se impunea din contră o asemenea idee ca lucru datorit înaintașilor nostri? Nu au sêrbătorit óre Magiarii aniversarea zilei de 15 Martie? La acele sêrbări ale lor nu au luat parte tóte clasele lor sociale, pînă și școlile și institutele lor de educație?

Și apoi ce era adunarea de pe câmpul libertății? Nu era óre adunarea aceea adunarea cea mai legitimă din câte s'au ținut când va pe acest pămînt?

Ori nu este lucru legitim a jura credință domnitoriului têu, patriei tale, a jura respectarea tuturor drepturilor,

ce le au alții, în special popórele conlocuitoare din țară?

Nu era decî firesc gîndul fruntașilor nostri de a serba aniversarea acelei adunări, când aniversări de importanță cu mult mai mică se îndatinéază a le sêrbători alții?

Și au vrut dór fruntașii nostri, ca serbarea să o facă prin surprîndere, prin conturbarea ordinii publice, prin demonstrațiuni oprite și contrare legii?

Nici de cât. Ei voiau, să se facă o adunare între aceleași margini legale, cum s'a făcut adunarea de la 1848.

Și totuși ce a făcut guvernul?

Nu numai că n'a conces ținerea adunării, nu numai că a pus în mișcare întreg organismul polițenesc din țară, ci pentru a zădărnici ori ce încercare de a sêrbători aniversarea numită a avut curajul, să se adreseze și către episcopii români, ca și aceștia să opréscă preoțimea de la ori ce manifestație.

Éta un simpton al stărilor nóstre de drept: un popor de 2 $\frac{1}{2}$ milioane póte sêrbători numai atunci, dacă îi concede guvernul! Halal de libertate! Dacă nici asta nu-i libertate, atunci libertate nu mai este.

Dar cu asta nu s'a sfârșit lucrul.

Guvernul s'a și îngrijit, ca opreliștea lui să nu rămână fără de efect, și a supus controlu și pe episcopi. Întru adevăr în 3/15 Maiú în bisericile românesci slujba dumnezeéscă s'a făcut cu asistîntă polițenéscă.

Éta un alt simpton al stărilor de drept: Cult dumnezeesc după poruncă polițenéscă! — Cum? Nici asta nu e libertate?

Și acum e acum!

Preotul amintescé după datină la ieșirea cu sfințele daruri cu numele de botez pe morții, cari ori la dorința némurilor ori pentru vre o fundațiune evlavioasă sînt a se aminti. Poliția e de față. Aude numele de botez al cutăruia, care e nefericit a fi numit p. es. Simeon, care a fost și numele de botez al fericiților Bărnúț și Balint. Nécasul e gata. Preotul e denunțat, e deținut și între baionete e escortat ca un făcétóriu de rele și închis cu cei fărădelege.

Mai vreți libertate? Mai vreți stări de drept mândre și frumoșe ca acestea?

În fața acestor stări ce ne rămâne noué? A serba nu putem, să plângem, nu ne lasă, a ne ruga lui Dumnezeu nu ne e iertat.

Acum e rîndul lui Dumnezeu, să întrevină.

Sculatu-s'au cei fără de lege asupra Domnului și asupra Unsului lui!

Dumnezeu trebuie să ne redea noué măcar libertatea de a-l poté adora în liniște.

Rușineze-i dar pe ei!

Noi nădejdea nóstră în Domnul să ne-o punem!

Feuilleton.

Din Bihor.

Disertație rostită de dna *Cornelia Deac* la serata din 31 Dec. 1897 a reuniunii femeilor române din Blaș.

Stimatelor Dne, Dșóre și Domni!

A sosit timpul, când ure și eu pentru prima dată această catedră, ca să disertez. Îmi vine curios, când mă euget, cât de liniștit ședî, când numai ascultî pe alții, și cât de încordat ești, când reflectezi, că alții te vor asculta. Dar m'am folosit de cuvintele poetului: „Vre și vei poté.” De când reuniunea femeilor române din Blaș a pășit în viață, ne-a dat ocaziune la seratele aranjate de a fi delectați din partea mai multor Dne, Dșóre și Domni cu disertațiuni, discursuri cari de cari mai frumoșe. S'a vorbit de către dame atât la seratele literare, cât și cu alte ocaziuni, despre „chemarea femeii române”, despre „educațiunea fetei române”, despre „educațiunea copiilor”, apoi despre „Poveștile Peleşului de Carmen Sylva”, și s'au mai citit și novelete. Óre eu, onorat public, despre ce să vă vorbesc, ca să vă amnez nițel, să vă distrag cât de puțin, să vă

întrețin pe câte va momente? Dór despre lucruri sciințifice? Dór să descriu istoria vre unui popor și fazele, prin cari a trecut pînă în seclul al 19-lea? Nu! Saú dóră despre matematica mai înaltă, despre sciințele astronomiei, despre stele și călătoria lor? Ér nu! Le las acelea aceluora, cari se ocupă de ele. Au dóră despre modă, care așa e de ușuratică, de flusturată și de schimbăciósă ca zilele babelor și care cade din un extrem în altul? Ieri alaltă ieri aveam nisce măneci, de te puteai ascunde în ele, mîne póimîne atâta vor fi de strîmte, de abia ne vom poté vîri mările în ele, și moda asta caprițioasă cum ne scie pe noi pe dame mai ales învîrti și suci! Sciu, că eugetați, Dómnelor, că óre de ce mai vorbesc și eu, căci dór și mie îmi plac toaletele moderne. Apoi nu-i vorba, chiar de aceea mă descarc acum asupra modei, căci și mie mi-au făcut momente neplăcute moda asta: de multe ori abia îmi îmbrăcasem toaleta o dată de dóu ori și deja vedeam, că nu mai e așa modernă. Dar ce mai perd timpul, ce mai lungesc atâta vorba, că și așa astă sară de modă nu vreú, să mă ocup? S'o lăsăm, să-și urmeze calea și să-și facă compozițiile pe luna venitoare, ér domni să-și adune parole,

să ne facă câte o surprîndere, — firesce că domni, cari au dómne și domnișóre.

Saú dóră să vă cetesc vre o epistolă a Anuței, carea cred, că vă aduceți a minte, că mai în anul trecut la o serată într'o epistolă adresată Henei așa de gentilă a fost față cu sexul sêu, în cât între altele a aseménat conversarea damelor la soarele, la jurfixuri, cu un cuvînt unde sînt mai multe, cu concertul bróscelor, o aseménare nu prea măgulitoare? Mă supéram și eu foc, de cum va nu ar fi zis: „Onóre esceptiunilor!” ce m'a mai împăcat. Dar de altă parte nici nu ași vré, să-mi stric prietinia cu Anuța, care alt cum are o inimă fórté bună și e fórté înteléptă, dar apoi pe lângă tóte astea pe gurita ei să nu ajungî, că te spală fără săpîn. Așa dară pe Anuța încă o las, să mai conciepeze pentru vre o serată vre o epistolă, în care sigur va vorbi despre însușirile domnilor.

Întru adevăr gîndită am fost și mult am șovăit, pînă m'am decis, să ieau și eu parte activă la aceste serate, și că am fost gîndită, nu e mirare, căci nu e lucru chiar ușor a te presenta înaintea unui public atât de înteligenț, cum e și publicul nostru.

Dar frumoșele datini ale poporului

Érăși năluca liturghiei magiare. — În „Magyar Állam“ din 11 a. c. cetim următoarele:

„În discușiunea cea lungă asupra afa-cerii liturghiei magiare până acuma nu am audīt declararea singurā competentā a Ordinaratelor. Scim bine, cā dnii episcopi de Muncaciū și Eperjes aū înaintat reprezentățiunile sale la Sfintul Scaun, înse spiritul acela violentătorii, care caracterisēză nu în chipul cel mai favorabil pe înainteluptătorii liturghiei magiare, nu vre nici să audā despre așteptarea hotăriri Ordinaratelor, și va, să elupte pretinsele sale drepturi cu ministrii și cu foile jidovesi.

„Am avut prilej deja mai înainte de asta cu doi ani, să spunem sentența noastră asupra acestei purcederi șode, când cel din Dorogh aū dat cea mai de pe urmă năvală mai mare a sa, — la dosul căreia se ascundea tainica alusiune, cā pe cel malcontenti îi mână în calvinism, — și așa deci ne face cu adevărat bucurie aceea, cā dl episcop de Muncaciū petrecēnd în Hajdu-Böszörmény la sfințire de biserică însu-și încă a osindit violența. Ilustritatea Sa a zis acestea:

„Sfintia Sa Papa nu respinge dorințele motivate. Inse în ce chip în pom nu se face de o dată rod, ci mai întâi se formēză mugur, frunză și flōre și numai după aceea rodul, așa e și cu afacerea liturghiei magiare. Sint de lipsă anumite pregătiri. Dară pe cale violentă, cu strigări nu ajungem la scop, ci lucrând mereu și consci de țintă vom secera în scurtă vreme succes.“

„Cu bucurie inregistrăm aci declararea acēsta, care ne lasă, să supunem, cā pertractările în scurtă vreme vor ajunge la hotărire, și limba magiară va dobîndi în rit dreptul acela, care i-se cuvine pe lângă limba cea canonisată. Vom vedē la timpul sēu, dacā cel din Dorogh se vor îndestuli cu acēsta ori ba. —

„Inse atragem deja de acuma luarea a minte la aceea, cā nu vom lăsa, ca ritul să se folosēcă spre scopuri politice și împotriva la tendențe de acestea vom protesta tot de una, și nimica nu ne-ar durē mai tare ca aceea, cā de acum înainte pe Rutenii

celi cu suflet magiar și pururea patrioți vrednici de încredere îi vor prețui după mēsură, cā ore alătură-se la cel din Dorogh ori nu. Cu bucurie privim la lățirea magiarimii, lucrăm la ea și noi cu prudintă și precauțiune, dară credincioșii magiarisării cu forța nu am fost și nu vom fi și dorim, să mântuim tot de una biserică de amestecuri de direcția acēsta.“

Așa „Magyar Állam“.

Éră „Magyarország“ din 19 a. c. publică următoarele:

„Raportorul din Dobrițin al lui „Magyarország“ a avut prilej de a grăi cu episcopul Wolafka Nándor în afacerea liturghiei magiare. Episcopul a dat bucurosi deslășiri la întrebările, cari i-s-aū pus, și răspunsul lui întregesce în chip interesant declararea aceea de mare moment a episcopului Firczák, carea am publicat-o în unul din numerii precedenti ai foii noastre. Wolafka încă și-a primit în obiectul acesta informațiunile de la episcopul de Muncaciū, și așa trebuie să le privim de deplin autentice.

„Eū,“ zise Wolafka raportorului nostru, „am urmărit cu atențiune până în capēt acțiunea patriotică a greco-catolicilor, și într'atâta m'a interesat cauza, cât în afacerea acēsta am și corespondat cu episcopul Firczák, care îmi este cunoscut personal. E în posesiunea mea epistola, ce m'i-a adresat-o episcopul Firczák nu de mult, în care îmi serie următoarele: Papa nu a fost și nici acum nu este împotriva liturghiei magiare. Doresce înse un lucru, și acesta e și forte natural. Sfintia Sa Papa doresce aceea, ca textul cărților liturgice slavice vechi, cari le folosesc încă și acum, să le traducă fidel pe limba magiară, traducerea să o trinită dînsului, el se va îngriji, ca acēsta să se revideze, și dacā traducerea consună cu textul original paleo-slav, în căsul acela în dată își dă învoirea, ca să celebreze iturgia unguresce.“

„Episcopul, când a zis deputățiunii cuvintele: consiil de țintă, mereu, lucrând împrennă vom ajunge la rezultat, — nu a înțeles alt ceva, de cât aceea ce poftesce Papa, și ce am spus deja mai înainte.

Firczák m'i-a fost óspe, când a petrecut în Dobrițin, și atunci încă am grăit cu el despre liturgia magiară. Acelea-și lucruri mi-le-a spus atunci, cari mi-le-a scris deja mai înainte în epistolă. La întrebarea, cā în ce limbă va celebra liturgia în Böszörmény, m'i-a declarat, cā în aceea, care e rînduită, adecă în limba paleo-slavă, dar cā într'aceea vor cânta și cântări bisericesci unguresci. Cā așa s'a întimplat, despre acēsta ai cunosciță. Eū încă sint convins, cā Papa nu va pune nici o pedecă liturghiei magiare, și dacā îi vor împlini dorința aceea într'adevăr justă a lui, a bună samă el va fi cel dintăi, care bucurosi se va învoi, ca în biserică să se celebreze liturgia unguresce.“

Se vede deci, cā șovinismul nu încetēză a-și urmări scopurile sale diavolesci. Până și clerul magiar poreclit „catolic“ își uită de chemarea sa și lucră pe o mână cu Calvinii, Jidovii și francmasonii la subsăparea bisericii lui Christos — de dragul magiarisării. Ce sörte merită acest cler, ca să i-o croescă Dumnezeu?

Într'aceea Archiereii nostri să nu-și uite a se îngriji de zădărnicea planurilor diavolesci, cari cērcă, să dejosēcă la noi biserică lui Christos la rolul de a strivi poporē și să-i zădărnicească misiunea de a cuprinde în brațele sale de mamă iubitoare tōte poporēle. Archiereii nostri păzescă Sionul! De la acēsta atîrnă, cā ore viitorimea binecuvînta-i va ori dōră îi va osindi!

Școlile române din Brașov amenințate.

— În ședința din 10 a. c. a camerei României fostul ministru de culte dl. Take Ionescu a interpelat pe actualul ministru president d. D. Sturdza în cestiunea sumelor, ce le primesc școlile române din Brașov de la statul român. Dl. Take Ionescu după ce arată, cā faimele despre ajutorul, ce-l ofere guvernul unguresc școlilor române din Brașov amenințând, cā la din contră gimnasiul va fi închis, a provocat temeri și îngrijiri între Români. Spre a dovedi, cā temerile sint întemeiate, citēză din ordinațiunea din 18

român și isvorul nesecat al poesiei poporale m'aū îndemnat și m'aū încurajat. Aū este cine va între noi, care să nu afle plăcere în frumosele obiceiuri, ce le are țeranul român la diferite ocasiuni, și cari dacā le studiēză omul cât de puțin, așa multă asemănare află cu datinile Romanilor, așa în cât și din aceea putem conchide, cā aievea sintem urmașii și descendenții vechilor Romanii?

Saū cui dintre noi nu-i saltă inima de bucurie, când se cugetă, cât e poesia poporală de bogată, cum își are țeranul român cântecul, doina potrivită la ori ce ocasiuni, cât de frumos și-le scie aplica atât la veselie și bucurie, cât și când este trist și necăjit, cum și-le scie potrivii la tineri ori la bătrân, la fete ori la flăcăi, te scie lăuda, îți spune și părțile bune, dar apoi tot în poesie te scie și șhicui și satirisa?

Ore unde găsesci mai mult pe poeta regină, pe Carmen Sylva în scrierile ei, în dulcele-i povești, în drăgălașele-i legende, ore nu la țară? Ore nu în mijlocul poporului, unde găsesce material în abundență? Și acum, stimatelor Dne, Dnișore și Domni, străpuneți-Vē cu gândul, dar nu într'o cetate mare, nu în salone parchetate și cu aranjamente bogate și luxuose, făr de parte de agomotul orașelor moderne, în liniștea de la sate. Eū una îmi voiū inchipui, cā mē aflu în Bihor, scumpul meū loc natal, unde prima dată am vedūt lumina zilei, unde prima dată

am audīt de pe buzele mamei mele rugăciunea „Tatăl nostru“. De la sate, unde viața e atât de idilică, atât de naivă, dar îndestulită, de acolo voiū, să vē vorbesc pe scurt despre unele datini, ce le are țeranul român, adecă fazele tinerilor, până ajung la căsătorie, colorându-le câte cu o poesioră, asemenea câte va obiceiuri de la nunta țerănescă, mai mult din Bihor.

La țeranul român în celea mai multe casuri este obiceiū, ca fata să se mărite până la etatea de 20 de ani, ér feciorul să se însore, cum a ieșit de la miliție. Rar se întimplă, ca feciorul să trecă preste 30 de ani, căci atunci este numit fecior tomatic ori fecior bătut de brumă. Ba în Dacia Traiană, cum serie Marian, fetele se mărită și cu 13 ani, cum se vede din cântecul:

Frunză verde lemn uscat,
Tinerel m'am însurat,
Tinerică m'am luat,
Numai de treisprece ani,
Și iubia numai ciobani.

La Romani, cum serie Marienescu, feciorul când intra în șirul junilor, își schimba toga copilărescă cu toga virilis, haină bărbătescă, și apoi mergea, de făcea rugăciuni zeului Iupiter. Ér fetele când intraū în șirul fetelor mari. Își dăruiaū jucăriile zeiței Diana și începeaū a venera pe Venus.

La țeranul român fata e declarată de fată mare de la 16 ani în sus, în dată ce lese în public, adecă merge la joc; de aici

în colo apoi se silesc mamele, să-și învețe fetele la tōte lucrurile, ce trebuie, să scie o țerancă harnică, și să capete minte, să fie aședate, cum zice cântecul:

Frunză verde frunzuliță,
Am avut o mândruliță,
Și-am lasat-o, să mai crească,
Minte 'n cap să dobîndescă.

Mai ales feciorii sint luați preste mână, dacā prea întârzie cu însuratul, așa în cât la joc la óspețe sint necăjiți cu fel de fel de descântece satirice, pe cum:

Frunză verde tilpin,
Am rămas flăcău bătrân,
Și ași vre, să mē însor,
Dar fetele nu mē vor,
Pentru că sint cam cărunț
Și de zile nu-s de mult.

Dacă la fată nu se prea arată pețitori, adecă nu-i vine ursita, atunci țeranii presupun, cā vre un dușman, care le voesce răul, le-a farmecat ori le-a legat fata; atunci alergă în tōte părțile pe la vrăjitoare, ca prin descântece să-i deslege fata, și să-i aducă ursita. Acelea fete și feciori, cari se ocupă cu ast fel de idei, cā adecă sint bosconiți, sint de tot neliniștiți, nu aū pace, nu aū odihnă, cum se vede din cântecul:

Drum la deal și drum la vale
Îmi fac vécul tot pe cale,
N'am în lume sərbătore
Bat'o crucea ursitoare.

Tot pentru ursită se îndatinēză fetele a-și descânta la anumite zile, pe cum sara

April 1898 Nr. 1816 adresată de către ministrul ungar Wlassics mitropolitului din Sibiu. Ordinațiunea ministrului Wlassics dovedește, că el nu numai cunoștea afacerea, ci a făcut, ori mai corect vorbind i-s'a făcut un studiu amănunțit asupra ei. În scripta lui Wlassics, făcându-se provocare la Istoria lui Bariț (vol. III p. 33) și la desbaterile din camera română, se espune istoricul subsidiului, ce-l dă statul român bisericii s. Nicolae și școlilor române din Brașov. A nume pe baza unor donațiuni vechi biserica s. Nicolae din Brașov avea pe la începutul acestui secol venite din Moldova și Muntenia. Aceste venite prin nefolosință s'au prescris. Prin anul 1860 legislativa României ca recompensă a votat bisericii s. Nicolae câte 400 galbini la an. Mai târziu suma s'a ridicat de la 400 galbini la 23.500 lei. Prin anul 1870 legislativa a mai votat un subsidiu de 10—15 mii de lei pentru școlile din Brașov. În 1876 Brașovenii primiau din România câte 38.500 de lei pe an. Guvernul unguresc încă în 1875 a interzis institutelor de învățămînt din patrie primirea de ajutoare materiale de la state externe.

După ce bugetele guvernelor române din 1876 în cōce nu mai cuprind o poziție de sine stătătoare pentru școlile din Brașov, guvernul ungar credea, că nici nu se mai dă amintita subvențiune. Din un discurs ținut de dl D. Sturdza la Orfeu în Nov. 1894 s'a convins înse, că ajutorul amintit se dă în secret prin mijlocirea bisericii s. Nicolae din Brașov, de și prin art. de lege XXX din 1883 se amenință cu închidere gimnasiile, cari ar primi ajutoare de la un stat străin.

Despre subvențiune s'a convins guvernul ungar și prin o notă a guvernului român.

„Acastă ținută (a eforiei școlilor din Brașov), strict oprită prin lege și la mai multe provocări tălănită, care mai multe institute de învățămînt din patrie le-a pus

sub influința materială a unui stat străin și sub o asemenea influință a stat anii de zile fără scirea guvernului r. ung., ne îndreptățește,” zice dl Wlassics, „ca față cu școlile din cestiune să se aplice cea mai strictă pedepsă cuprinsă în art. de lege XXX din 1883, adecă închiderea. . . .

„De la aplicarea măsurii celei mai aspre numai în acel cas m'ași abate, dacă senatul școlar al consistoriului de sub presidența Esceleței Tale, interzicând eforiei din Brașov facultatea de a primi, sub ori ce nume și sub ori ce titlu, ajutor de la guvern ori de la domnitor străin, — va suplica la mine pentru ajutor de stat spre scopul susținerii școlilor. În ce privește o asemenea suplică, pot asigura pe Esceleța Ta din capul locului despre bunăvoință și în legătură cu acesta despre aceea, ca să păstrăm neatinsă limba română ca limbă de propunere și caracterul confesional al școlilor.”

Dl Take Jonescu întreabă pe dl Sturdza, că cunoștea din acestea urmările discursului de la Orfeu? Și dacă le cunoștea, cum mai stă în fruntea guvernului?

Tot în cestiunea acesta a interpelat la 12 a c. dl P. Gradiștean în senatul României.

Dl ministru Sturdza în răspunsul său zice: „Nici cuvîntul de „subvențiune“ nici cel de „ajutor“ nu e terminul esact, ce trebuie întrebuintat aici, ci cuvîntul „rentă“, căci este o datorie.”

Apoi arată, că biserica s. Nicolae din Brașov a clădit-o Petru domnitorul Moldovei pe la 1586 și i-a făcut dăruiri de bani și moși. Tot așa au făcut și alți domni ai Moldovei. În Muntenia cea dintâi donațiune a făcut-o Brancoveanu. De la 1810 au încetat donațiunile, și statul român a vîndut moșiile bisericii.

La 1860 mitropolitul Șaguna a cerut de la guvernul român, că dacă nu-l pōte da bisericii din Brașov proprietățile, să i-se dea

cel puțin echivalentul rentei în bani. Atunci s'au votat sume mici, cari cu timpul s'au ridicat.

Dl Sturdza închie zicînd, că statul român e dator, să dea bisericii și școlilor din Brașov o rentă pentru bunurile luate și vîndute. Acesta e dator, să o facă, și când guvernul ung. ar ajutoare școlile din Brașov. Fiind acesta o datorie certă, să nu se dea pe furis, ci cu scirea și învoirea guvernului ungar.

Datorința dlui Sturdza este acum a îndupleca guvernul ung., să permită școlilor din Brașov primirea rentei de la statul român și să salveze nu numai existența, ci și caracterul românesc al școlilor amenințate.

Dacă șovinismul liberal ar ține cont de dreptate și echitate, nimeni nu s'ar teme de ajutorul statului, ci din contră l-ar reclama fie care confesiune. Azi înse a față de Calvinii alții cu greu se resolv a primi ajutoare de stat. Și mai greu se pot resolv Români pentru ajutorul de stat, căci ei nu vîd în acel ajutor pericol numai pentru religione, ci tot o dată și pentru limba și naționalitatea lor. Acest pericol amenință azi școlile din Brașov.

Aprețiere ungerescă 48-istă a zilei de 3/15 Maiu. — O cetim în „Magyar Állam“, organ 48-ist:

„15 Maiu 1848 a fost ziua aceea, în care poporul român adunat la Blas a jurat, mai bine zis, a fost făcut, să jōre credință austriacă. Adevărat, că în lucrul acesta s'a făcut greșela aceea mică, că Austria nu a jurat credință românilor păcălite și nici nu a ținut nimica din promisiunile sale. Ceea ce ungerimea a căpătat „ca pedepsă“, aceea românimea a căpătat-o „ca remunerație“. Ziua de 15 Maiu ar trebui deci, ca din punct de vedere românesc mai virtos să o deplângă ca ziua unei greșeli mari politice.”

de Sân Vasiu, sara de s. Andrei și sara de Boboteză și altele, despre cari deja am fost audīt în anii trecuți o disertațiune fōrte interesantă.

Feciorul țeran se uită, ca fiitōrea lui nevastă să fie și frumoșică, înse se uită mai mult, să fie harnică, sirguincioasă, căci fata, la care nu-i prea place lucrul, e cam șicanată, cum se vede din chiuitura:

Ha! la joc dragul badii
Nu sci țese nici urzi,
Tu faci pânză ca un sac
Și zici, că e de bumbac,
Tu faci pânză ca un țol
Și zici, că e de fuior;
Țeși o țără, nici un cot:
Ha! mamă, că nu mai pot!

Dar apoi mare pond pune țeranul, ca nevasta lui să fie din omeni aleși și cu vață în sat; dar după față cu avere mai mare de cât a lui nu umblă, ca să nu-i fie nevasta cu pretensiuni și să nu-l asculte, cum se vede din canteenl:

De-ași trăi cât frunza 'n vie,
Nu leașu față cu moșie,
Să-mi poruncescă ea mie;
Ci-oii lua una sêracă,
Ce i-oii porunci, să-mi facă,
Și să-mi fie mie dragă.

Èr într'alt loc zice:

Dragă mi fata sêracă,
Ea cu mâna ei se 'mbracă.
Dar fata găzducului?
Pe puț cusuți la mână
A dat brânză și slănină.

Fōrte rar se întimplă, ca țeranul român să închie căsătorie numai din interes; numai pentru avere nu se însoră, el e cu mult mai sincer, spune verde, ce are la inimă, cum arată canteenl:

Asta față nu-i de mine,
De și-i cu loc și moșie;
Locu-i bun, moșia-mi place,
Dar cu hida ce voiți face?
Locu-i bun și muncitoriu,
Dar uritu-i stătătoriu!

Asemenea la față nu e lucru principal frumsêța feciorului, dar pe lângă tōte astea feciorul prea brunet, adecă prea negricios nu e plăcut, mai mult cel albenet. Dar Românca se uită, ca fiitorul ei bărbat să fie voinic, istet, cum se vede din canteenl:

De cât pită cu hemeș
Și s'o mănă cu-un meteleș,
Mai bine-oii mănca pogace
Cu voinicul, care-mi place.

Părinții fetei se uită, că alesul fiicei lor să aibă moșie, vite și asemenea să fie din omeni cinstiți; apoi și fetei să-i placă. Rar se întimplă, ca cine va să-și mărite fata silită, căci

De cât cu urit 'n casă,
Mai bine cu bōla 'n os.

Dar nici tinerii nu prea lēgă căsătorie în contra voinței părinților, cum se vede din doina:

Vai de mine, ce m'oii face?
Ce iubesc, mamei nu-i place.
De-ar plăce mamei ca mie,
M'ași duce la cununie.

Tinerii țeranii se întîlnesc și fac cunoștință mai de aproape la șcētōre, la joc, de comun pe acolo li-se aprind călcăiele, apoi la clacă, unde pe lângă petrecere se mai conving unul despre cel alalt, că întru cât se pricep și la lucrul câmpului. Èr dacă nu sînt dintr'un sat, atunci fac cunoștință la câte un țîrg de țară în cutare oraș, unde după ce au isprăvit cu țîrguitul, se duc la câte o sațră, unde se vinde beutură, și mai

înceing câte un joc. Ori cum e datină în Blas, la ispas vin călușeri și și alți feciori, èr fetele din satele vecine și și mai depărtate se prezentă îmbrăcate cât se pōte mai frumos, căci cine scie, pōte chiar de acolo să-i vie norocul. Ori cum e în munții apusanii la „Găina“, unde în fie care an se ține un așa numit țîrg de fete. Marian în opul său descrie de tot interesant acest țîrg, cum se întimplă cunoștința, cum e espusă zestrea fetelor, apoi se încinge câte un joc, câte o horă în mai multe cete din Mocani și din Crișani și la sunetul cimpoiului și al fluielor se veselesc și jōcă. Apoi se mai adună țeranii pe la rugi, pe la hramuri, ceea ce se întimplă mai mult în părțile bănățene.

Românul înse, dacă se pōte numai, se silește, să-și mărite fata în satul său. Asemenea și fetele mai bucuros se mărită în satul lor, cum se vede din doina:

Spusu-ți-am, mălcuță, bine,
Să ții zile pentru mine,
Să mă dai în sat cu tine.
Și ți-am spus, mălcuță, fōrte,
Să ții posturile tōte,
Să scap de străinătate.
N'ai ținut zile deplin
Și m'ai dat în sat străin.

În Bihor se mai cîntă:

Care față-și lasă satul,
Mănec-o jalea și bănatul,
Ècă eu mi-l'am lasat,
Multă jale m'a mănecat.

Apoi Românul rar se învoesc la căsătorie cu neam străin. El face mare lucru din aceea, că adecă naționalitatea și religiunea mirilor să fie pe o formă, cum se vede din canteenl:

Măndruțiță draga mea,
Te-ași lua, de te-ași puté,

Revistă bisericească.

Roma.

Sfinția Sa în 10 a c. a primit în audiență privată pe vicepreședintele societății istorice rusești Const. Bonteneff, care s'a prezentat la Papa însoțit de soție-sa și de două fiice ale sale.

Turburările socialiste au dat guvernului prilej, să persecute presa catolică. Așa ziarul „Voce” a fost confiscat, pentru că în un articol de fond a îndemnat pe avuți, ca în propriul interes să ajute pe cei miseri. Auctoritățile ved adevărat în această agitația unei clase în contra celei alalte.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta în ședința din 16 a votat în general proiectul de lege despre asociațiile de credit și a început dezbaterile speciale.

Martii nu s'a ținut ședință, fiind ocupată o parte a deputaților în comisiunile delegațiunii.

Mercurii s'a continuat dezbaterile proiectului despre asociațiile de credit, neadmitând guvernul de cât modificări neînsemnate.

Austria.

Silințele contelui Thun de a împăca pe Germanii cu Slavii până acum n'au dus la nici un rezultat simțit. Spre caracterizarea raporturilor de naționalitate servește și întâmplarea următoare:

Dară mama nu te vré,
Că nu eşti de legea mea.
Dac' ai fi o Româncuță,
Te-ași lua eu de mână,
Și de-ar vré mama ori ba,
Noi, dragă, ne-am cununa.

Asemenea rar se întâmplă, să se ia în căsătorie, cari sînt cât de puțin înrudiți ori în afinitate. Ei țin, că acolo nu e darul lui Dumnezeu, nu li-se arată în nimic bine și belșugare, fără urmază blăstămului lui Dumnezeu.

Dacă se întâmplă, ca la o casă să fie mai multe surori, Românul nu prea mărită pe cea mai mică înainte celei mai mari. El zice, că dor stogul nu se începe de desubt. Se mărită pe rînd, după cum urmază.

Pentru ținerea ospetului cea mai potrivită și mai norocoasă zi o țin, că e Dumineca, în Bihor și Joia. Alte zile nu ar aduce fericire între căsătoriți, cum se vede din doina aceluia, care are traiu rău în casă:

Frunză verde, lemn uscat,
Parcă Martii m'am insurat,
Parcă Mercurii am vorbit
Și Vinerii m'am logodit,
Că de fel nu-s fericit.

Și la Romani încă era datină, să se țină nunta numai Dumineca, Lunia ori Joia. Cele alalte zile le ținău de zile nenorocoșe.

Țeranul român cel mai potrivit timp pentru serbarea ospetului ține, că e toamna; când adevărat lădălele și coșerul sînt pline de bucate, atunci e timpul pentru veselie și voe bună, atunci este tot, ca să poți aduce nevasta nouă în casă. Că toamna după culesul viilor, când vinul începe a ferbe, se fac ospetele, se vede și din cântecul cântat din Bihor:

Grănele vara se coc,
Zis-a badea, să nu joc
Pîn la storsul vinului,
Când vouți fi mirăsa lui.

(Va urma.)

În 17 a c. s'a aranjat un concert musical în favorul sêracilor din Graț. Spre scopul acesta s'a cerut și obținut concursul capelei militare a unui regiment bosniac, ce petrece în Graț. Câte va sute de studenți germani-naționali, ajutați de social-democrați, au conturbat concertul prin sbierături și au aruncat cu petri în militari. Pentru scutirea concertanților s'a recuirit o companie de ostași și a intervenit poliția. S'au făcut mai multe arestări. Germanii radicali atacă acum și armata comună.

Delegațiunile.

În ședința din 12 a c. a comisiunii financiare austriace ministrul comun de externe a făcut esposeul, prin care parafrază și esplică discursul tronului. Contele Goluchowski zice, că situația în Orient nu prezintă nimic deosebit. Tractatul de pace greco-turc se execută. Progresele făcute în cestiunea Cretei sînt mai puțin multămitore. Austro-Ungaria acceptază ori ce soluțiune, prin care se asigură liniștea pe insulă; personalitatea guvernatorului e de o importanță secundară.

Întreita alianță a rămas nestrămutată. Raporturile cu cele alalte puteri sînt îmbucurătoare, cu deosebire înse cu Rusia, cu care Austro-Ungaria rămâne în legătură strînsă, în ceea ce privește principiile comune stabilite spre a servi ca normativ în politica orientală. Austro-Ungaria fiind de aproape interesată pe peninsula balcanică trebuie să vegheze ca și Rusia asupra evenimentelor de acolo și să fie cu mare prudență în tractarea lor. Mișcările ivite în vilaietele macedonene s'au liniștit, ceea ce e a se ascrie atitudinii corecte a Sêrbiei și a Bulgariei, pe cum și înțelepciunii sultanului. În cestiunea războiului ispano-american monarhia noastră și-a impus neutralitatea cea mai strictă. Ce privește politica comercială a monarhiei, contele Goluchowski află necesară întărirea flotei de război, prin ce se va da avînt comerțului maritim. Colonii costisitoare nu are de gînd, să facă monarhia, ci scopul marinei e de a scuti clasa comercială și de a nutri spiritul de întreprindere. Urmărirea acestui scop justifică creditul cel mare de 30.000.000 fl. cerut de cătră ministrul de război.

Comisiunea financiară a delegațiunii austriace la propunerea referentului Dumba a votat încredere ministrului de externe pentru politica lui, ce țintesc la menținerea păcii, și pentru spriginirea energică și zelosă a comerțului și a industriei.

În străinătate și mai ales în Rusia de asemenea a produs bună impresie esposeul contelui Goluchowski.

În delegațiunea ungară ministrul de externe a spus aceleași lucruri ca și în cea austriacă. Delegațiunea în ședința din 17 a c. a aprobat necondiționat politica de externe urmată de contele Goluchowski și i-a votat încredere. Unele nedumeriri a produs în comisiunea militară ungară creditul de 30 de milioane cerut de ministrul de război. Dăra poziția totuși s'a votat.

În delegațiunea ungară s'a cerut de la ministrul de externe deslușiri cu pri-

vire la scirea din „Frankfurter Zeitung” referitoare la pretinsul tractat închiat între Austro-Ungaria și Rusia. După fôea germană tractatul are valoare pe timpul din 1 Maiu 1897 până în 1 Maiu 1902 și stabilește sfera de interese a ambelor state pe peninsula balcanică. În sfera de interese a Austro-Ungariei ar căde Sêrbia și Macedonia până la Salonichi, ăra Bulgaria și cele alalte provincie europene ale Turciei ar căde în sfera de interese a Rusiei. Ministrul Goluchowski declară de o simplă scornitură scirea din „Frank. Zeitung”.

Anglia.

Influența engleză în Orient tot scade, crescînd a Germaniei și cu deosebire a Rusiei. În Africa îi face Angliei mare concurență Franța. Pe lângă aceea poporile indigene din coloniile engleze încă nu sînt multămite cu tractarea Angliei, ci nutresc aspirațiunii de independență. Tote acestea inspiră îngrijiri bărbaților de stat englezi.

Ministrul preșident Salisbury la di-neul dat de asociațiunea bancarilor a spus un tablou pesimistic al situațiunii politice și a accentuat necesitatea, ca țara să fie gata pentru ori ce eventualitate.

Cu mult mai clar și mai precis a spus situația ministrul de externe Chamberlain. El în un discurs ținut în Birmingham s'a îndreptat cu vehemență în contra Rusiei pentru politica ei perfidă din Orient. Chamberlain a zis: „Ce privește Port-Arthurul și Talien-Wanul, pôte că fac bine neamintind nimica despre promisiunile, cari le-a făcut Rusia și preste 14 zile le-a frînt. Rusia a mai înșelat pe Anglia și în cestiunea împrumutului sinez.” Reflectând mai de parte la contrastele dintre Rusia și Anglia a adaus: „Noi trebuie să ne răfuim cu Rusia atît în Sina, cât și în Afghanistan, după ce nu ne-a succes, să ajungem cu ea la o înțelegere! Dară chiar când s'ar face o înțelegere, cine ar garanta, că ea se va și respecta?” Chamberlain a arătat, că în Orient nu se tractează numai de cutare port sinez, ci de sôrtea imperiului sinez, de care Britania are legate interese vitale, și de aceea alianța cu alte puteri interesate ar fi binevenită, căci de și e pentru războiul cu Rusia, fără aliați Anglia nu-i pôte face acesteia stricăciuni serioșe.

De la tonul războinic al lui Chamberlain până la declararea războiului cu Rusia e un paș mare, la care tot nu se va rezolvi Anglia așa ușor, cu atît mai virtos, că Rusia ar revolta coloniile engleze din Asia.

Italia.

Revoluția inscenată de socialiști a fost înecată de o cam dată în sângele alor preste 2000 de morți și răniți. Guvernul lucră cu mare zel spre a face inofensiv pe revoluționari pentru viitor. Mii de socialiști și republicani sînt arestați. Mai multe reuniuni umanitare au fost desființate din cauză, că conducerea lor se afla în mâinile socialiștilor. De ase-

menea au fost disolvate preste 100 de asociații radicale. Forța guvernului poate înăduși pe cât va timp patimile, dară ele vor erumpe mai târziu cu atât mai vehement. Numai o tractare în spiritul religiei creștine poate imblânzi moravurile și infrina patimile. De acest spirit înse guvernul italian nici nu vre, să scie.

Spania și America.

Scirile mai nouă referitoare la război sunt favorabile Spaniolilor. În 11 a. c. canonierele americane Wilmington și Hudson și torpilor Winslav au cercat, să intre cu forța în portul Cardenas, dară bombardamentul bateriei spaniole de pe țerm și de pe năi a silit pe Americani, ca după o luptă de 6 ore să se retragă cu pierderi însemnate.

În 13 a. c. flota americană sub conducerea admiralului Sampson a bombardat portul San-Juan din Portorico. Și aici au fost respinși Americanii de Spaniolii.

Succesele de până acum ale armatei spaniole au produs mare bucurie în Madrid, cu toate că ele nu sînt decisive.

Flota spaniolă incunjură lupta cu cea americană pe marea deschisă.

Cabinetul din Madrid și-a dat dimisiunea. Regina regentă înse tot pe Sagasta l-a însărcinat cu formarea cabinetului celui nou.

Din Washington se anunță, că au venit sub arme 125.000 de ostași obligați și 65.000 de voluntari.

Corespondințe.

Murș Uioră 6 Mai.

Onorată Redacțiune!

Ziua de s. George pentru poporul gr. cat. din Murș Uioră a fost o zi de bucurie, căci în această zi au primit credincioșii în sinul său pe păstorul său sufletesc, ér preoții tractului M. Uioarei pe șeful său Prea On. Domn Dr Sebastian Pop Radu.

Ziua și ora sosirii sale n'a făcut-o cunoscută credincioșilor săi nefiind omul pompei și al splendorii esterne și ast fel a prevenit consfătuirea credincioșilor, că în ce mod ar fi, să-l primescă.

Lățindu-se vestea sosirii lui toți fără deosebire de religie și naționalitate se pregăteau a veni la biserică pentru a vedé și auzi pe noul păstor și conducătorii.

Momentul sosese, și étă-l întrând în biserică între uralele pîi ale credincioșilor.

Înainte de începerea serviciului divin s'a îndeplinit actul introducerii. M. On. conducătorii Petru Moldovan în o frumoasă cuvîntare arătând de o parte greutatea oficiului pastoral, pe cum și marea responsabilitate împrennată cu acest oficiu, ér de altă parte considerând cualificația înaltă și însușirile recomandabile ale părintelui protopop, dá loc speranței, că acestuia cu ajutorul celui Preaînalt îi va succede a învinge toate ostenele și greutățile promovând ast fel binele sufletesc și temporal al credincioșilor săi. Îndemnă mai de parte cu cuvinte căldurose pe credincioși la reverință și ascultare fiescă față cu păstorul lor sufletesc și în fine imploră grația divină asupra activității noului păstorii.

După cetirea actelor de denumire părintele protopop mulțămesc lui Dumnezeu, superiorilor bisericești și laici, pentru că l-au aflat vrednic de oficiul acesta. Mulțămesc mai de parte conducătorii pentru bunăvoința arătată față cu el. Declară apoi, că întru cât îl vor ajuta puterile, nimic nu va fi în stare a-l reține de la împlinirea datorișelor împreunate cu oficiul său, nici când nu va lucra în contra intereselor bisericii și poporului său. Mulțămind apoi tuturor celor de față, pentru că l-au onorat cu prezența lor, îi rógă pe toți și în special pe reprezentanții oficiului salinar, ca să-i dea mână de ajutorii în împlinirea grelei sale misiuni.

După sevârșirea cultului divin s'a dat un banchet în onóra noului păstorii, la care au luat parte preoții tractului aflători la această solemnitate și unele persoane distinse din loc.

Și cu acesta sa închiat sêrbătórea atât de momentóșă pentru credincioșii gr. cat. din M. Uioră.

Dea cerul, ca Uioarii tot de una numai cu bucurie să-și aducă a minte de această zi însemnată.

Unul dintre cei de față.

Convocare.

Reuniunea învătórilor români gr. cat. din despărțemintul protopopesc al Pogăcelei pe baza § 21 din statutele reuniunii învătórilor gr. cat. din Archidieceasa de Alba Iulia și Făgăraș își va ține adunarea sa de primăvară la 29 Mai st. n. a. c. în școla gr. cat. din Velcherii. La această adunare sînt invitați a participa toți învătóarii aparținători acestui despărțemint. On. Domni preoți ca directori ai școlii și alți binevoitori și spriginitori ai învătóamintului popular pe lângă următorii

Program: 1. Participarea în corpore la serviciul divin la 9 ore a. m. 2. Ținerea prelegerii practice. 3. Critica liberă asupra prelegerii prin membrii învătóarii. 4. Deschiderea adunării prin președinte. 5. Cetirea și verificarea procesului verbal din adunarea precedentă. 6. Susceperea de membrii fundatori și ajutătorii și încasarea taxelor restante de la membrii ordinari. 7. Designarea membrilor, cari la adunarea proxímă vor ține prelegerii practice ori disertațiuni. 8. Defigerea locului și a timpului pentru ținerea proximei adunări. 9. Alegerea unei comisii verificátóre a procesului verbal din adunarea prezentă. 10. Alegerea alor 3 esmiși la adunarea generală centrală. 11. Alegerea oficialilor reuniunii pe timp de un an conform §-23 l. a. 12. Eventuale propunerii. 13. Închiderea adunării.

Ricil de câmpie la 10 Mai 1898.

Avram Moldovan   **Mihail Demian**
președinte.   notariu.

Noutăți.

P. S. Sa Episcop de Lugos Dr Demetriu Radu a fost între cei ce au luat parte la prânzul dat în 19 a. c. de Maiestatea Sa în palatul regesc din Buda. La cercele Maiestatea Sa s'a întreținut în chip fórte afabil cu Preasfinția Sa în limba italiană.

Din Archidieceasa. M. On. **Iosif Costin** parochul Sânpetrului de câmpie în districtul protopopesc al Pogăcele și notariu al acestui district e numit viceprotopop onorariu.

Promotțiune. Pe cum ni-se serie din Roma, On. **Epaminonda Lucaciú** în 13 a. c. a fost promovat doctor în s. Teologie. Primescă doririle noastre, ca ajutat de darul lui Dumnezeu să folosescă talantul spre binele bisericii!

Serbarea zilei de 3/15 Mai a decurs în Blaș fără solemnități esterne. Cădënd această zi pe Duminecă poporul a alergat la

biserică în număr mai mare de cât de comun. De și adunarea populară convocată pe 3/15 Mai a fost oprită, totuși au venit la Blaș căți va inteligenți, pe cum și vre o sută de țerani, între cari vre o 50 de moși de la Albac. Toți s'au purtat liniștit, și nu era lipsă, ca să se aducă la Blaș un escadron de husari și două companii de infanteriști. Poporul din jurul Blașului a fost împedecat de a veni în oraș. Militia, care a fost adusă, cum se vede, ca să facă paradă, s'a depărtat din Blaș pe nesimțite în nóptea de 17 spre 18 a. c.

Denumire. Dl **Iuliu Muntean**, subjude la judecătoria cercuală din Orăștie, a fost numit viceprocuror pe lângă tribunalul din Sibiu.

Gladstone, marele bărbat de stat al Angliei, a repausat în 19 a. c. în etate de 89 ani după o activitate publică de 62 ani în interesul patriei sale și al omenirii. El a fost liberal adevărat și chiar de aceea neplăcut falsilor liberali. În luptele sale politice a fost deschis și onest. A lucrat mult pentru ușurarea sorții poporului irlandez. Gladstone a fost unul dintre cei mai mari bărbați de stat ai secolului nostru.

Mulțămite publică. Din incidentul balului ținut în 12 Febrnar a. c. în favorul fondului școlalilor morboși de la institutele de învățămint gr. cat. din Blaș au contribuit parte suprasolvit: Esc. Sa Dr Victor Mihályi 2 fl., Georgiu Bărbat 3 fl., Ioan Moldovan 2 fl., Alesandru Ciura 2 fl., Petru Nirăștean 1 fl., Ioan Anca 1 fl., Andreiú Voda 2 fl., Filip Pop 1 fl., Iuliu Truța 1 fl., Vasiliú Bian 11 fl. 90 cr., Ioan Muntean 2 fl., Teodor Filip 1 fl., Terențiu Petroviú 1 fl., Petru Porumb 1 fl., Ioan Pop 1 fl., Ana Colcer n. Sabo 1 fl., Gregoriú Negrea 1 fl., Petru Suciú 1 fl., Georgiu Corcheș 1 fl., Letiția M. Corcheș 1 fl., Ana Furduiú 1 fl., Sabina Preda 1 fl., Aron Palade 1 fl., Sidonia Muntean 50 cr., Iuliu Poruț 50 cr., A. Ivașcu 50 cr., David Radeș 2 fl., Ioan Dumitrea 2 fl., N. David 1 fl., Vasiliú Oltean 1 fl., N. Andreiú 3 fl., N. Bereș 1 fl., Simeon Muntean 1 fl., N. Tornya 1 fl., N. Pongrăcz 1 fl., N. Bürger 3 fl., Salamon Sinberger 3 fl., N. Corvin 2 fl., Carol Schieszl 1 fl. Comitetul în numele școlarilor morboși aduce mulțămite ferbinți pentru aceste contribuții maritimóșe. Blaș 20 Martie 1898. În numele comitetului: **Aron Deac** president. *Emiliú Viciú* casar.

Dare de samă. Pentru opul meu T. I. „Jertfa creștinilor“ au solvit prețul: III. Din **Archidieceasa:** (Continuare.) On. Mateiú Moldovan, Florian Petran, Simeon Marincea, Ioan Negrean, Alesandru Petran, Ioan Galis, Alesandru Marincea, Ioan Simoc, Vasiliú L. Pop, Valeriú Papiriú Pop din protopopiatul Almașului, Georgiu Boeriú, Aureliú Pop, Demetriú Petricaș, Simeon Pop, Gavriil Pop, Ioan Pop, Petru Iacobescu din protopopiatul Arieșului, Ioan Horșa, Pantelie Vălean, Alexiú Trif, Ion Popescu, Iosif Lita, Ioan Săbăduș, Vasiliú Smigelschi, Alimpiú Costea, Ioachim Langa, Ioan Trif din protopopiatul Biel. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

† **Augustin de Muntean.** Ana Muntean nasc. Albini ca soție, Alesandru, Elena, Ana, Polixena și Liviú Muntean ca fi și fiice, Iuliu și Aurel Muntean, ca frați și alți numeroși consăngenii cu inimă frântă de durere anunță încetarea din viață a Iubitelui și mult regretatului sot, frate și consăngean **Augustin de Muntean**, avocat, cavalier a ordului Francisc Iosif, membru fondator al „Asociațiunii“ și președinte la despărțemintul Deș, membru în congregațiunea comitatensă, suprem fisc orășenesc etc. etc., întâmplată după un morb scurt în 14/2 Mai a. c. la 10 ore sara în anul al 57-lea al vieții sale. Deș la 16/3 Mai 1898.

Casuri de morțe. **Vasiliú Balan** preot deficiente în Sâmpaulul ung. districtul Clușului a repausat în 11 Aprilie în anul al 81-lea al etății și al 53-lea al preoției. — **Filoteú Muntean** paroch în Baișóra districtul protopopesc al Indolului a repausat în 16 Aprilie în anul al 64-lea al vieții și al 43-lea al preoției.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturii creștine.

(Fine.)

Întrarea triumfală a lui Isus în Ierusalim se găsește aproape numai pe sarcofage. Creștinii o priviau de iconă înviării lui și a întorcării lui în împărăția lui cea vecinică.

A fără de învierea lui Lazar se mai găsesc în reliefuri și câte va motive, cari istorisesc și cele alalte înviări sevârșite de Mântuitorul. Așa învierea fetei lui Iair. Aci Christos e înfățișat ca și de alte ori ca tânăr. El prinde cu dreapta sa mâna fetei, carea se ridică de pe așternutul său. Alături staș părinții fetei și câți va învățaci. Mai înainte de scena acésta vedem pe Isus ședând, érá pe Iair, cum s'a aruncat la pământ înaintea lui, în vreme ce alte două persoane împreună rugarea sa cu a lui Iair. Lângă așternutul fetei se mai vede apoi o muiere ingenuchiată, carea se atinge de póla hainei lui Isus. Se combinéază deci și aci ca și în Evangelie cele două minuni, vindecarea muierei celei cu curgerea sângelui și învierea fetei lui Iair. Esemplele de ast fel de combinări nu sint rare în sculpturile vechilor creștini. Minunea de lângă lacul Vitesda se află numai pe un sarcofag din cemetierul Vatican. ¹⁾

Singurul monument, care representéază pe față o scenă din istoria sfințelor Patimi, e o pictură din vécul al doilea, carea se află în cemetierul lui Pretextat. Ea înfățișéază încununarea lui Isus cu cunună de spini. ²⁾ Pe un sarcofag din Lateran se face mai mult numai o alusiune la scena acésta; aci un ostaș ține o cunună de-asupra capului Mântuitorului. Purtarea crucii o găsim representată pe un alt sarcofag din museul Lateran. Mai a dese ori găsim representarea începutului sfințelor Patimi, adecă pe Isus înaintea lui Pilat. Christos stă înaintea dirigătorului, care-l întreabă: el ridică degetul arătătoriu al dreptei și pare a grăi. Pilat șede pe sella curulis, érá înaintea lui e o masă cu vasul, în care judecătorii aruncau tăblițele sale. Pe alt sarcofag scena acésta e mai puțin caracteristică: Isus stă aci între doi ostași și ține în mână un volum, învățatura sa, pentru care l-au adus înaintea tribunalului dirigătorului. Pilat pare a nu ști, ce să facă. Un servitoriu îi întinde după obiceiul iudovesc vasul cu apă. Compoziția acésta se combinéază une oria cu jertfa lui Avraam. Scena petrecută înaintea lui Pilat se combinéază pe alt sarcofag cu spélarea picioarelor învățacilor. Causa, pentru care creștinii cei vechi au reprodus pe monumentele sale așa de rar scene din sfințele Patimi, a fost temerea, ca păgânii nu cum va să-și bată joc de religia creștină vedând scene de ale umilirii Întemeietorului ei, pe cum și îngrijirea de neofiti, a căror credință încă slabă ar fi putut, să se smintéscă în ast fel de scene.

Creștinilor celor dintăi le era fórte în de mână idea martiriului. Priveliștea atător suferințe îndrepta spiritele lor la aceea, ca viața acésta să și-o închipuéscă ca o alergare de întrecere și să privéscă cu ochiul sufletesc la ținta acestei alergări: îi va încununa acela, care a despoiat mórtea pentru tot de una de gróza ei. Privirea creștinilor îndreptată spre ținta acésta a dat direcțiune tuturor reprezentărilor lor artistice: ei de-asupra elătinării amăgitoare și firii schimbăcioase a lucrurilor pămîntesci vedeau împărăția gloriificării și păcii vecinice, carea le era în tot de una aproape, și aveaș lipsă numai de vre o alusiune cât de mică, pentru ca să-și îndrepte sbornul către împărăția acésta. De aceea sfința istorie li-s'a făcut simbol, și lor urmarea scenelor în arta creștină nu le era urmare, ci tóte le representaș prezentul fericirii vecinice. Numai dacă omul se aședă în punctul acesta de vedere, numai așa póte, să prierpă arta creștină cea veche. Artiștii păgâni, cărora politeismul le

îmbia un isvor de câștig, nu sciaș, să se însuflețéscă pentru motivele acelea artistice, cari le îmbia învățatura curat spirituală a creștinismului, și mărturisitorii acestei învățaturi se vedură deci nevoiți a se folosi de puteri mai tinere și mai făr de esperință, când voirá, să împodobéscă cu ajutoriul picturii locurile sale cele sfințe. De aceea nu avem, să ne mirăm, dacă vedem, că arta păgână contemporană a întrecut pe cea creștină în privința deplinirii tehnice.

Unde Perugino în frumoșa sa iconă din galeria de picturi a Vaticanului zugrăvesce înălțarea la cer a Preacuratei Fecióre, acolo ne arată pe Apostoli la mormîntul celor fericiti. Mormîntul e deschis, și dintr'insul crește bogăție de flori de cele mai frumoșe. Am poté, să zicem, că marele artist a zugrăvit aci iconă creștină în ziua desrobirii ei, în ziua aceea, în care după suferințe de trei vécuri s'a înălțat din întunerecul catacombelor. Din mormintele deschise ale cetății morților a crescut flórea binemiroșitoare a artei creștine.

Multă vreme, până mai înainte de asta cu câte va zeci de ani istoria artelor susținuse, că biserica creștină în vécurile sale cele dintăi ar fi fost vrășmașă artelor. Dară de când am ajuns, să putem cerceta cetatea aceea a morților, carea o forméază catacombele, învățatura aceea a istoriei artelor a trebuit, să se însire între fabulele istorice.

E adevérat, că creștinismul a purces nemijlocit din iudeism. E adevérat și aceea, că cest din urmă se împotrivesce în chipul cel mai hotărît cultivării artelor cel puțin în patria lui palestinénă și în mărturisitorii lui cel mai severi. Pentru a scuti pe Israiliții de primejdia idololatriei, carea îi împrejura de tóte părțile, legea lui Moisi a enunțat oprirea tuturor iconelor și aseménărilor (II Moisi 20, 4; V. 4, 16 23. 25; 5, 8). Cu tóte acestea nu se póte zice, că Israiliții nu au cultivat de loc artele. Nu se póte zice acésta nici chiar despre Iudeii, cei ce locuiaș în Palestina, și cu atât mai puțin despre cei dintru răsipire. Cestii din urmă nu au putut, să se păzéscă pe multă vreme de înfrunțaș pornirilor artistice ale popórelor culturale antice, între cari tráiaș.

În măsură încă și mai mare au fost espusi acestei înfrunțe creștinii. Elementul indeo-creștin în Apus și-a perdut deja pe vremea Apostolilor tótă însemnătatea, și ast fel aci nici măcar dispozițiile L. V. nu puneau stavilă cultivării artelor. S. Scriptură a L. N. nu se declară nici pentru cultul iconelor nici în contra lui, și așa dară nimeni nu se putea provoca la ea, chiar și dacă ar fi nutrit tendențe contrare aceleii cult. Ér în anul 70 când cu pustiirea Ierusalimului a încetat și legătura aceea, ce esistase mai înainte între Iudeo-creștinii și între instituțiile L. V. și ale templului din Ierusalim, și pe încetul a încetat chiar și între Iudeo-creștinii observarea preceptelor rituale ale L. V. Érá elementele, cari au trecut de la păgâni la creștinii, în religia sa cea nouă nu găsiaș nici un îndemn de a renunța la vederile seculare ale lumii antice despre prețul artei și la împodobirea artistică a tuturor celor ce-i împrejuraș. Contemporanii lui August și ai lui Nero nu au fost ómeni de aceea, cari ar fi avut lipsă, ca numai de acum înainte să se dedea cu arta. Indigița cea înțelésă de la sine a Elinilor de a se împrejura de produse artistice cuprinsese deja de multă vreme și pe Romani. Templul, casa și mormîntul, tóte elădirile publice și private, podóba și îmbrăcăminte, viața și mórtea acestei societăți eline-romane erau concrescute în tóte aparițiile lor cu arta. Ce motiv să fie avut deci Elinul ori Romanul spre aceea, ca de o dată cu primirea botezului să lapede de la sine vederile, obiceiurile și indigițele acestea?

Nu ne cuprinde deci mirarea, dacă vedem, că biserica a cultivat artele și în special arta picturii și pe vremile acelea, în cari creștinii au fost nevoiți, să ascundă cultul său dumnezeesc în adăpostul cemetierilor sale subterane.

¹⁾ Bottari tav. XXXIX; De Rossi, Roma sott. vol. II. p. 332.

²⁾ Perret, Les catacombes I. pl. LXXX—LXXXII.

Ben Hur

saă

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Și Isis începu din nou a împleti, căci ea era tot așa de răbdătoare, pe cât de violent era Osiris; și dacă el putea, să lucre, ea putea, să aștepte; și așa aștepta deci, căci ea scia bine, că viața singură nu e de ajuns, pentru ca să facă fericită vre o ființă.

„Și asta așa e. Nu trecuse multă vreme, și femeea dumnezească putu, să observe la bărbat o schimbare. El se liniști și adâncit în sine însuși se opri la un loc lângă riū, privia numai a rare ori în sus și și atunci cu fața tristă. Compătimirea se stinse într'insul. Și pe când ea era sigură de cauza sa, éta chiar pe când zicea întru sine: „Zidirii i-s'a urît de existența sa,“ se auđi un sgomot de la forța ziditoare, carea érá era la lucru, și într'o clipă aruncă flacăra cu mai multe colorii pământul, până atunci o masă rece sură; munții notaū în purpură, câmpiile acoperite cu arbori se făcură verđi, lacul se făcu vînēt, și norii oferiaū icône nesfârșit de variate. Și bărbatul sări în sus și bātu în pămînt, căci era vindecat și éráși fericit.

„Și Isis rîdea, împletia mai de parte și zise întru sine: „Bine a născocit-o, și asta va ajunge pe câtă va vreme; înse singură frumșeța din lume nu e de ajuns pentru o ființă ca acésta. Stăpânul meū va avé, să cerce din nou.“

„La cuvîntul din urmă tunetul forței ziditoare făcu, să se cutremure luna, și când Isis privi acolo, lăsa, să-i cadă împletitura, și bātu în pămînt. Căci pe pămînt până atunci a fară de om tóte ființele fuseră legate de un loc anumit; acuma primiră tóte viață, și multe din cele ce nu erau viețuitoare, primiră darul mișcării.

„Pasările își începură vesele sborul; animale mari și mici umblaū, fiesce care după felul său; arborii își scuturaū clómbel și făceaū semn vînturilor gugulitoare; riurile alergău spre mări, și mările se svircoliaū în paturile sale și undulaū cu valurile peptenate și pe timp de flux și reflux acoperiaū malul cu spumă lucitoare; și de-asupra tuturor plútiaū norii ca nisce năi întraripate.

„Și bărbatul se sculă, fericit ca un prunc; de acésta se bucură Osiris așa, că strigă: „Ha! Ha! Éta cât de bine îmî isprăvesc lucrul făr de tine!“

„Buna femeie érá se apucă de împletit și răspunse tot liniștită: „Bine ai născocit-o, stăpânul meū, — érá ai născocit-o bine, — și asta pe câtă va vreme va fi de ajuns.“

„Și pe cum se întimplase mai înainte, așa se întimplă și acuma. Priveliștea zidirilor mișcate ajunse, să fie bărbatului un lucru de tóte zilele. Sborul pasărilor, alergarea riurilor, mișcarea mării încetă de a-l mai desfăta, și el se amări cu atât mai tare.

„Érá Isis aștepta zicénd: „Sermană zidire! E mai miseră de cât ori când mai înainte.“

„Și Osiris se întérrtă, când auđi gândul acesta, și sgomotul forței lui celei ziditoare făcu, să se cutremure universul, și numai sórele din centrul lui sta neclătít. Și Isis privi într'acolo, dar nu vedu nici o schimbare; dar éta, în vreme ce rîdea convinsă fiind,

că stăpânul ei și-a terminat invențiunile, bărbatul se sculă fără de veste și părea a asculta; și fața îi strălucia, și el bātu de bucurie în pămînt, căci acum se auđiră mai întâi tonuri pe pămînt, — tonuri confuze, dară armonioase. Vînturile susuraū în arbori; pasările cântău fiesce care cântarea sa proprie ori gâgăiaū în limba sa; rîulețele alergând spre riuri parcă sunău pe arfa, a cărei strune de argint producea acorduri; riurile, cum se avîntău spre mare, sunău acorduri sêrbătorești, în vreme ce mările sbiciuiaū useatul cu tunete. Éra musică, musică neîncetată și pretutindenea: bărbatul nu putea deci, să nu fie fericit.

„Isis se făcu acuma gânditoare și cumpănia, cât de bine, cât de minunat își isprăvesce stăpânul ei lucrul; dar apoi elătina din cap: colóre, mișcare, sunet, — și ea le repeți încetinel, — a fară de acestea și a fară de formă și de lumină nu mai era nici o parte constitutivă a frumosului, și ele se împărtașiseră deja pămîntului. Osiris făcuse acuma, ce putuse, și de cum va zidirea lui érá ar recăde în amărăciune, soțul ei avea, să recurgă la ajutoriul ei. Și degetele îi sburaū: ele făceaū doi, trei, cinci, ba și zece ochi de o dată.

„Și bărbatul a fost fericit multă vreme, — mai multă de cât mai înainte; se părea întru adevér, ca și cum nici o dată nu s'ar mai urî. Înse Isis o scia acésta mai bine; și ea aștepta și aștepta și nu băga în samă risul cel mult, care-l auđia din sóre; ea aștepta și aștepta și observă mai pe urmă semne de ale sfârșitului. Tonurile se făcură bărbatului un lucru de tóte zilele, și el de la cântatul grecurșului în tufa de trandafir și până la vuetul mării și la urlétul viforului nu mai găsia nimica neobișnuit în sfera tonurilor. Și el bolia și era trist și-și cercă vechiul loc de lângă riū și mai pe urmă cădu nemișcat la pămînt.

„Acum Isis cuprinsă de compătimire zise:

„Stăpânul meū, zidirea ta móre.“

„Osiris vedea tóte acestea, înse nu se mișca; el nu putea, să facă mai mult nimica.

„Să-i ajut eu?“ întrebă ea.

„Osiris era cu mult mai superb, de cât să răspundă.

„Atuncia Isis prinse ochiul cel mai de pe urmă din împletitura sa, făcu din lucrul său o verigă lucitoare, o aruncă de la sine — și o aruncă așa, că ea cădu chiar lângă bărbat. Și el auđind aproape de sine sgomotul căderii privi, și éta! o femeie — femeea cea dintăiū — se plecă la el, ca să-i ajute! Ea îi întinse mâna sa, el o prinse, se sculă, și de acum înainte n'a mai fost nefericit, ci pururea fericit.

„Ast fel s'a născut, fiule al lui Hur, frumosul, pe cum se povestesc lângă Nil.“

Ea închiă.

„Asta e o poveste frumoasă și amăgitore,“ observă el, „dar ea nu e completă. Ce a făcut Osiris după aceea?“

„O, nu,“ răspunse ea. „El chemă femeea dumnezească érá la sine în sóre, și ei trăiră veselii împreună, și unul ajută celui alalt.“

„Și óre să nu fac și eu ca bărbatul cel dintăiū?“

El trase la buzele sale mâna ei, carea odihnia pe grumaziū lui.

„În iubire — în iubire!“ zise el.

Capul lui se plecă încet la sinul ei.

„Tu vei întilni pe împératul,“ zise ea și-i puse mâna sa pe cap măgulind-l, „tu vei întilni pe împératul și-i vei servi lui. Cu spada ta îți vei elupta darurile lui cele mai strălucite, și pe cel mai bun dintre ostașii lui mi-l voiú alege de eroú.“

El își întórse capul și vedu fața ei plecată chiar preste el. Pe cerul întreg în clipa asta nu lucia nimica mai luminos de cât ochii ei. El în dată se ridică și-i sărută zicénd: „O Egipténo, dacă împératul va avé coróne de împărțit, una are să fie a mea, și eu voiú veni și o voiú depune aci pe locul, care l-aū însemnat buzele mele. Tu să fii o regină, — regina mea, cea mai frumoasă dintre tóte reginele! Și noi vom, să fim pururea, pururea așa de fericiti!“

„Și tu îmî vei spune tóte și mă vei lăsa, ca să-ți ajut întru tóte?“ zise ea și-l sărută.

Întrebarea acésta îi mai potoli în cât va focul.

„Nu e de ajuns, că te iubesc?“ zise el.

„Iubire adevérată insamnă încredere adevérată,“ replică ea. „Dar să lăsăm acestea!“

Ea își retrase mâna și se ridică.

„Tu ești crudelă!“ zise el.

Ducéndu-se se opri înaintea cămii și atinse fruntea ei cu buzele:

„Tu, cel mai nobil animal al felului tóu! — pentru că iubirea ta nu scie de bănuélă!“

În ceealaltă clipă dispăru.

V.

Înaintemergătorul și împératul lui.

În ziua a treia a călătoriei sale societatea se opri la riul Iaboc, unde poposia o cetă de mai bine de o sută de ómeni cu animalele lor. Ei erau aproape toți din Perea. Abia descălecaseră prietiniū nostri, și și veni deja spre ei un om cu un ulcior de apă și cu un păhar și-i îmbiă, să bea. El primiră cu mulțămítă atențiunea acésta. Érá omul privind la cămila zise: „Eū vin de la Iordan, unde tocmăi acuma e adunată o mulțime de ómeni din diferite ținuturi, dar animal ca al vostru n'am vedut. Nobil animal! Iertat îmî este, să întreb, din ce rassă e?“

Valtasar îi răspunse la întrebare și apoi tăcu, dară Ben Hur legând firul conversării de cuvintele omului întrebă:

„În care loc al Iordanului sint ómenii aceia?“

„La Bethavara!“

„Bethavara de altmintrea e numai o trecătoare solitară,“ replică Ben Hur. „Nu pot înțelege, cum a dobîndit acuma locul acela o însemnătate așa de mare.“

„Véd, că ești străin,“ zise omul, „și încă nu ai auđit vestea îmbucurătoare!“

„Ce veste?“

„A sosit un om din pustie, un om forțe sfînt, care grăesce cuvinte minunate, și ele îi mișcă pe toți, căți le aud. Numele lui e Ioan, fiul lui Zacharie, și el zice despre sine, că este înaintemergătorul lui Mesia.“

Până și Iras asculta cu încordare, în vreme ce omul zise mai de parte: „Despre acest Ioan spun, că tóte tinerețele sale le-a trăit într'o peșteră lângă En-Gedi rugându-se și postind în chip mai aspru de cât Evreii. Poporul iese acolo în cete mari, ca să-l asculte predicarea. Eū și cei alaltii de aici înca venirăm cu acest scop.“

„Acolo au fost toți acești soți ai tăi?”
 „Unii merg acum, dară cei mai mulți
 vin de acolo.”

(Va urma.)

Bibliografie.

Primum următoarele șire:

Preanonorata Redactiune!

Că on. publicu cetitoriu alu „Unirei” se nu fia dusu in erore prin recensentele din Nrulu 19—1898 Main 14 rubric'a „Bibliografie”, crediendu cumcă *Filotea* tradusa de mene, este scrisa cu ortografia puru etimologica: Ve rogu se espuneti in proximu Nru alu stim. diuaru că *Filotea* nu e scrisa cu ortografia puru etimologica cum afirma recesentele, carea precum nu a urmat-o pretotindenea Parintele literaturii romane Timoteu Cipariu, intocma nu o urmăi nece io. Urmăi, pre cătu me ajutara prea debilele poteri, ortografi'a asia numita etimologica, pentru-că nu mi se vede lucru ratinnalu, și me dore anim'a, a rumpe continuitatea cu trecutul asia de bene intemeiatu alu limbei noastre și alu numitei ortografie, cunoscuta altmentrea de toti cei ce se ocuă cu lectur'a și scrierea de carti. Tare dorindu. și facni că *Filotea* romanescă se semene și in cuvente și in vestmente cu limbele sorori romanice; er' spre această a nu aflăi acomodata ortografi'a cu sedile, carea multu-pucinu aduce cu ortografiile slavice. Cea numita fonetica nu se pote urmă, pentru-că amu produce atâtea ortografie câte văli, munti și câmpie sunt locuite de Romani. Neologisme nu intrebuintăi, precum-mi impūta recensentele, ci cuventele mi le luăi din graiulu de tôte dfilele alu poporulu, de prin scriitorii că Dositeu, de prin cartile besericesci, din Dictionariulu limbei romane alu societății academice dela București din 1871, — dar' mai alesu din scrierile celui mai mare filologu alu nostru *Timoteu Cipariu*, pre carele cesti de acumu-l' dederă cu totulu la o parte, pote, acomodandu-se spiritulu capriotiosu alu tempulu, care tende a frange și nimici ori ce lucru cu sestămu bunu, ori ce tradițiune cătu de scumpa, cătu de charica, cătu de ceresca; ori dor' pote, engetandu că vor face ceva mai bunu, ceea ce io nu credu; pentru-că acea ortografia carea e asediata pre principia-le fundamentali și imutabile ale limbei, asia credu că e mai frumoșă, mai corectă, mai logica și mai atragatoria, și, de odata și mai de vietia. nu numai pentru Români, cē și pentru strainii cari ar' vrē se invetie romanescă, pentru carii este și mai usiora de intielesu. De esemplu, cumu-i mai bine a se serie: pine, chine, mine? (pre mine se vi la mine) — ori: pane, cane, mane? (pre mâne se vini la mine).

Carea, din aceste doue haine-i stă mai bine *Filote*-ei?

Blasiu in '15/3 Main — SS. Mart. Timoteu și Maur'a 1898.

D. E. Doms'i'a.

La șirele acestea ale Cuviosiei Sale nu reflectăm de la noi nimica, fără reproducem numai cuvintele din „*Filotea*” P. III. c. XII făcēnd o mică întregire:

„In genere trebuie să ascultăm de toți superiori nostri; de unu fi carele țuse numai in lucrurile, asupra cărora se estinde puterea sa; de principe in tot, ce atinge ordinea civilă; de episcop in tot, ce interesă ordinea bisericăscă șel.” ăra de Academia română in tot, ce privesce ortografia română.

„*Filotea* sau *introducerea la viață pi de s. Francisc de Sales, iradusă de Damian Elia Domsa*” e titlu unu volum foarte prețios și foarte elegant, apărut zilele trecute in tipografia W. Krafft din Sibiu. Nisuinta de

a publica in romănesce cele mai de căpenie cărți de pietate de ale bisericii catolice nu pōte de cât să umplă de bucurie pe fi care credincios. Cărți ca „*Pregătire la mōrte*” de s. Alfons, ori ca „*Imitațiunea lui Christos*” de Toma a Kempis, și „*Cartea durerii*” de Bougand, apoi ca „*Filotea*” n'ar trebui să le bată praful prin librării, ci să fie răspândite in masele poporulu, căci învățăturile, pe cari cetitorul le scōte din ele, sînt foarte folositoare. Special vorbind de *Filotea*, ea a ajuns, să fie tradusă in tōte limbile și încă in nenumărate edițiuni. Traducerea romănescă făcută de părintele ieromonach D. E. Domsa prin eleganța tehnică, in ce privesce hărtia fină, tiparul curat cu cadre roșii și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța edițiunilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiuni pentru pietate, adresate unei femei cu numele *Filotea* de cătră s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun in praxă de surorile Salesiane, cari sînt constituite in ord călugăresc.

Materia tractată se împarte in cinci părți: Partea întâie cuprinde instrucțiuni spre a îmbrățișa viața pie, a dōna tracteză despre sacramente și rugăciuni, a treia despre virtuți, a patra despre lupta in contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletulu in viața pie. Învățăturile acestea se predaă fie priu simple instrucțiuni, fie prin considerațiuni. Partea a treia special cuprinde capitole frumoșe despre feluritele specii de amicetă, despre paciintă, umilintă, blândetă, onestitate și altele.

Ce privesce traducerea, e bună. are un singur defect: e publicată cu ortografie pur etimologică și are câte va neologisme, cari ar fi putut foarte ușor să fie schimbate cu altele romănescl. *Ortografia* e o haină, și ortografia etimologică samēnă cu una veche, și omēni cam fug de vechituri; ăra *limba* e o podōbă, care face un lucru frumoș, să fie și mai atrăgător. Și de ce n'am nisui, ca și haina și podōba să fie cele mai potrivite?

Recomandăm cu tōtă căldura cetitorilor nostri această carte foarte prețioșă. Prețu: 1 fl. 50 cr.

A apărut:

Jertfa orestinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de Dr Victor Szmigelski. Tomul I. Introdere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratulu Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariulu archidieceșan. Pag. 230 in 8. Prețu 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorulu.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Prea-sfințitulu Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor.

„Opul acesta pōte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai virtos Veneratulu Cler archidieceșan, căruia și chemarea sa sublimă îi impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriele sfintei noastre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tōtă căldura spre a se procura pentru tōte bibliotecile districtelor protopopescl și pentru cele parohiale, ori unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratulu Cler, să răspândescă această carte in cercurile cât mai largi ale credincioșilor nostri.”

Blaș din ședința consistorială ținută in 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bătrănețe tradus de Andrei P. Liviu canonic-abate gr. cat. in Lugos, edat de Gavril Pop canonic in Blaș. Prețu broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariulu archidieceșan. Sintem informați, că dl editor *venitul curat al acestei publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

Euchologiu

edițiunea a dōna, revēdută după originalu grecesc și îndreptată in mod insemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hărtie velină, tipariu frumoș in negru și roșu. — Prețu nelegat fl. 2.80, ăra legat in pele tare fl. 3.80.

La tipografia seminarială se adă de vîndare:

Instituțiunile calvinesci

in biserica romănescă din Arděl,

fazele lor in trecut și valōrea in presente.

Studiu istorico-canonic de Dr Alexandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se pōte procura cu prețu de 3 fl. la Tipografia seminarială in Blaș (Balázsfalva).

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

Mașinist diplomat.

Dacă la vre un dominiu ori Domu proprietar romăn ar fi lipsă de mașinist pentru îmblătit cu vapor, pe cum și ca practicant la economie ori cancelist in cancelaria economică in timpul, când nu voiți fi ocupat cu mașina, sînt in stare a primi aplicarea acestă. Poșed limbile română și magiară. Ofertele eventuale mă rog să mi-se adreseze mie in Deag (Dégh) p. Radnóth.

Traian Gerasim
mașinist.

(17) 2—3

Nr. 2390—1898.

(18) 1—2

Publicațiune de licitațiune.

Priu această se aduce la cunoscința publică, că in 10 Iuniu n. 1898 la 4 ore postmeridiane se va ține in curtea mitropolitană din Blaș vinderea prin licitațiune a prețioșelor ținētōre de rēmasul fericitulu Mitropolit Dr Ioan Vancea de Buteasa. Aceste prețioșe constaă din lanțuri de aur, cruci pectorale de aur și de argint și inele cu petri scumpe.

Blaș din ședința consistorială ținută in 14 Maiu 1898.

Consistoriul Mitropolitan de
Alba Iulia și Făgăraș.